

Farádi László dr., az egészségügyi miniszter első helyettese

Évforduló*

Jelentős jubileumok korszakát éljük. A múlt évben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom fél évszázados évfordulójáról emlékeztünk meg. 50. éve annak, hogy jórészt a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására szétesett a monarchia és egy rövid életű, de történelmileg jelentős polgári demokratikus forradalom zajlott le Magyarországon. Most ünnepeljük 50. évfordulóját a Kommunisták Magyarországi Pártja megszületésének és nincs messze az első magyar proletárdiktatúrájának, a dicsőséges — sajnos, rövid életű és a nemzetközi reakció erői által vérbefojtott — magyar Tanácsköztársaság létrejöttének jubileuma sem.

A nemzetközi és a nemzeti történelem e nagy sorsfordulóihoz képest természetesen összehasonlíthatatlanul kisebb a Honvédorvos 20 éves jubileumának a jelentősége. Mégis azt hiszem, nem felesleges hangsúlyozni, hogy a nagy történelmi jelentőségű sorsfordulók, s e jubileum között szerves kapcsolat áll fenn.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és az annak nyomán létrejött hatalmas Szovjetunió léte nélkül számos európai és ázsiai ország és ezek között a mi hazánk sem szabadulhatott volna meg a feudális maradványoktól terhes kapitalizmustól, illetve az annál is fojtogatóbb fasizmustól. A Szovjet Hadsereg világtörténelmi győzelme a német fasizmus felett, adott lehetőséget 23 évvel ezelőtt a mi népünk számára is, hogy rátérhessen a szocializmus felé vezető útra.

A háború okozta sebek közül a legsúlyosabbak begyógyítása, a feudális maradványok megsemmisítése, a burzsoá-kulák erővel folytatott politikai küzdelem legfontosabb csatáinak megnyerése után lehetett napirendre tűzni hazánkban a fegyveres erők és ezek között a Magyar Néphadsereg újjászervezését, modern fegyveres erővé formálását.

Ahogy a magyar proletárdiktatúra erősödött, úgy izmosodott az egyre gazdagabb szocialista vívmányokat védeni hivatott Magyar Néphadsereg is. Ezzel az első időben különösen gyorsütemű fejlődéssel kellett lépést tartania a Magyar Néphadsereg egészségügyi szakszolgálatának. E célból a párt 1949 és 1951 között a kipróbált, megbízható szakemberek egész sorát szólította fel arra, hogy vállaljanak részt a Magyar Néphadsereg újjászervezésében, majd minőségi fejlesztésében, s e szakemberek sorában jelentős számú orvos is részt vett a munkában. Az ő munkájuk révén, akik közül

* A Honvédorvos 20 éves jubileuma alkalmából, a szerkesztőség felkérésére írt megemlékezés.

nem kevesen ma is a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatának érdekes tagjai, közel 2 évtizede szinte a semmiből nőtt ki a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálata, mely azóta felzárkózott a korszerű — a mi katonaegészségügyi szolgálatunknál sokszorta nagyobb múltú — egészségügyi szolgálatok mellé.

Néphadseregünk egészségügyi szolgálatának vezetői azon elsődleges feladatuk mellett, hogy megszervezzék, kiépítsék és a szocialista együttműködésből vállalt feladatokra alkalmassá tegyék a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatát, azt a feladatot is kapták, hogy fokozatosan érjék el a minőségi fejlesztés, a speciális katonaeorvos-szakemberképzés és a katonai egészségügyi kutatómunka alapvető, majd egyre differenciáltabb célkitűzéseit is.

Gyér — az 1919-es magyar Vörös Hadsereg proletár-osztályjellegétől eltekintve —, kizsákmányolókat szolgáló és ezért kevésbé használható hazai katonaeorvosi hagyományok folytán magától értetődő volt — s ma is az —, hogy lelkesítő példakért és tapasztalatokért a bennünket a szocializmus felé vezető úton közel 3 évtizeddel megelőző és a második világháborúban rendkívül bőséges és gazdag tapasztalatot szerzett Szovjet Hadsereg egészségügyi szolgálatához fordultunk. Az ő segítségüknek, majd a későbbiekben a velük kialakított szoros együttműködésnek köszönhető elsősorban, hogy az alapvető szervező, irányító, kiképző és továbbképző feladatok mellett — viszonylag szerény lehetőségeink ellenére is — jutott idő és energia a katonaegészségügyi kutatómunka megszervezésére és tudományos eredmények produkálására.

A katonaegészségügyi kutató munka két évtizedes fejlődése igen tiszteletre méltó, bár nem volt ellentmondás nélküli.

A marxizmus—leninizmus tanításai termékenyen lendítették előre a katonaegészségügyi tudomány művelését, bizonyítva, hogy a biológiai, az orvosi (gyógyító-megelőző, kísérletes-orvostudományi, higiéniai-járványügyi stb.) kutatásban sem közömbös a kutatók világszemlélete. Ez a szemlélet jelentősen könnyítette a kutatás eredményeinek átültetését a gyakorlatba is. Itt is beigazolódott, mint számos más szakterületen, hogy a tömegek egészségének védelme nemcsak az orvostudomány mindenkorai fejlettségének, hanem jelentős mértékben a termelési-társadalmi viszonyoknak is a függvénye. Igazolódott a katonaeorvosi munkában is a tétel: kutatni olyan társadalmi miliőben érdemes, ahol a társadalom felépítése garantálja, de legalábbis jelentősen könnyíti, hogy a tudomány eredményei nem sikkadnak el és nem egyes kiválasztottak, hanem az elsősorban többség — a munkásokból, parasztokból, értelmiségiekből kikerült katonák — egészségvédelmének céljából kerülnek felhasználásra. E nagy eredmények mellett az 50-es évek első felében a katonaeorvosi közlemények között is akadtak olyanok, amelyekben a marxizmus—leninizmus tételeinek vulgarizálása, vagy sematikus „aktualizálása” felismerhető.

Az 1956. évi ellenforradalom következtében kb. 1 évig gyakorlatilag szünetelt a kutatómunka a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatában is.

Az ellenforradalom utáni konszolidáció során a szolgálatnak sok nehézséget kellett leküzdenie, mégis egészében és 12 év távlatából nézve a szolgálat átmentette az 1956-ot megelőző időszakból mindazt, ami abban haladó volt, azaz az eredmények többségét.

Sikerült megszabadulnia annak az időszaknak a torzításaitól, az akkori munkát nehezítő eszmei bátortalanságtól, s így elmondhatjuk, hogy egy mennyiségi veszteség után minőségileg megizmosodott a katonáorvosi kutatómunka és e munka tükröződéseként a Honvédorvos is.

Az 1956-ot megelőző években havonta megjelenő, de tudományos szempontból nem minden esetben kielégítő színvonalú Honvédorvos az ellenfordalmat követő konszolidáció során s azóta is negyedévenként, nem is túlzottan nagy terjedelemben, azonban a tudomány és a haladó kutatás szempontjából nézve tekintélyesebb tartalommal folytatja munkáját.

A Honvédorvos rövid két évtizedes múltjának e második évtizedében már több volt, mint a katonáorvosok továbbképzésének sajtóorgánuma, mert felzárkózott a hazai, közismerten magas színvonalú „polgári” orvosi folyóiratok színvonalára és mert sikerült kialakítania a maga speciális profilját, minthogy megtalálta a sajátos katonáorvosi kutatást igénylő szakágazatokat is.

A fejlődő katonáegészségügyi kutatás ugyanebben az időszakban bekapcsolódott a nemzetközi együttműködésbe is, elsősorban a baráti országok katonáegészségügyi szolgálatának tudományos szerveivel fejlődött ki szoros kapcsolat. Majd a Nemzetközi Katonáorvosok és Gyógyszerészek Bizottságának tagjaként olyan helyzet állt elő, hogy a Honvédorvosban megjelenő legfontosabb és legértékesebb tudományos publikációk nemzetközi értékelésben és méltatásban is részesültek.

E folyamattal párhuzamosan a Honvédorvos Szerkesztőbizottsága is nagyobb súlyt helyezett a külföldi, elsősorban a Varsói Szerződésben részt vevő országok katonai egészségügyi tudományos munkájának ismertetésére és alapvető feladata mellett, azaz, hogy nyilvánosságra hozza a magyar honvédorvosi kutatás legfontosabb eredményeit, e munkáknak is referáló sajtótermékkévé vált.

A Szerkesztőbizottság arra is ügyelt, hogy látóköréből ne essenek ki olyan tudományos eredmények sem, melyeket a nem-szocialista országok katonáegészségügyi kutató munkája eredményeként hoztak nyilvánosságra és helyt ad az ilyen jellegű referáló tevékenységnek is.

A honvédelmi egészségügyi kutatások profilja tehát két évtizedes szakadatlan munka és haladás eredményeként alakult ki. Ezzel párhuzamosan fejlődött és elismert szakfolyóirattá vált hazánkban és külföldön is a Honvédorvos.

Elismerés illeti ezért e lap valamennyi szerkesztőjét, lektorát, referáló munkatársait és a Szerkesztőbizottságnak, valamint a megfelelő katonai politikai szervezeteknek a képviselőit, akik közül az utóbbiak ideológiai segítségükkel is hozzájárultak a folyóirat eredményeihez.

A fejlődés útja természetesen nem lehet befejezett. A két évtized csupán arra jogosít fel bennünket, hogy egy pillanatra megállva visszpillantsunk a megtett útra. Ez a visszpillantás egészében arról győzheti meg a Szerkesztőbizottságot és az olvasó táborát, hogy a megtett út történelmileg helyes volt, mert a fejlődést szolgálta. Ez adjon erőt a Szerkesztőbizottságnak, a Magyar Néphadsereg egészségügyi szolgálatában dolgozó szakembereknek, kutatóknak, hogy a már elért eredményekre támaszkodva, tovább építsék az egészségügyi szolgálatot, fejlesszék annak szervezési, oktatási, anyagi-technikai színvonalát, tárjanak fel új kutatási eredményeket, fűzzék

szorosabbra elsősorban a hazai tudományos szervekkel, intézetekkel, kutatókkal és a szocialista országok hasonló területen dolgozó szerveivel és szakembereivel a gyümölcsöző munkakapcsolatokat és ezek segítségével fokozzák a Honvédorvos iránt máris megnyilvánuló bizalmat és megbecsülést, szolgálják a Honvédorvos további fejlődését.